

Kapitalflukt- konferansen

2012

- skjulte pengestrømmer, skatteparadis og korrupsjon

Høgskolen i Oslo og Akershus
15. November 2012

Professor dr. juris Ulf Stridbeck

- Forebygge
- Avdekke
- Utbytte
  - Penger
  - Gjenstander
  - Alle typer formuesgoder (fast, løst, fordringer, ...)
  - Tjenester (gratis sydenturer, andre påskjønnelser)
  - Opplysninger og informasjon (kunderegister)
  - Besparelser
    - Spart skatt er «utbytte», jf Rt. 1997 s. 1637

Hvitvaskingsloven § 1

- Hvitvaskingsloven § 4 gir en oversikt over hvem som faller inn under loven som rapporteringspliktig
  - Virksomheter
  - Juridiske personer
  - Fysiske personer
  - «på vegne av»

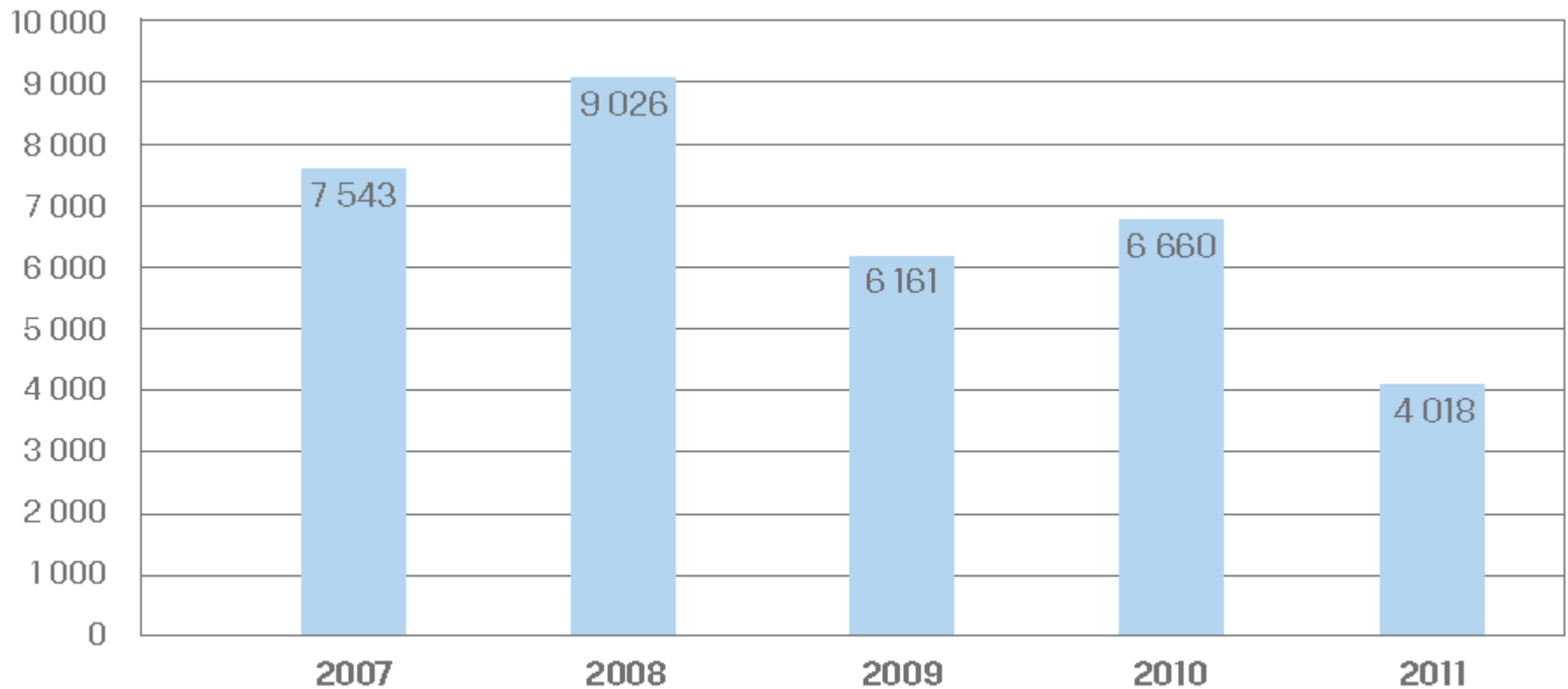
Rapporteringsplikt – for hvem?

- Hvitvaskingsloven §§ 17-21
  - Det skal foretas undersøkelser for å få bekreftet/avkreftet mistanken dersom det oppstår mistanke om at en transaksjon har tilknytning til
    - utbytte av en straffbar handling, eller til
    - forhold som rammes av strl. §§ 147 a eller b
  - Noen unntak for advokater, «tilknytning til rettstvisten»
- Hvis fortsatt mistanke
  - MT-rapport til Økokrim (Enheten for finansiell etterretning, EFE)

Rapporteringsplikt – når?

- Hvitvaskingsloven § 28: med bøter straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bl.a. § 18. Ved særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 1 år anvendes.

Rapporteringsplikt - straff

Mottatte MT siste 5 år

6

	2011	2010	2009	2008	2007
Advokater m.fl.	11	6	12	7	13
Andre jf. hvitvaskingsloven § 4	26	15	2	7	16
Banker	2529	2618	2176	2073	2556
E-pengeforetak	1	0	0	1	2
Forhandlere av gjenstander	62	78	82	109	119
Forsikringssselskap	33	42	31	15	34
Meglere	6	15	21	11	19
Regnskapsførere	46	59	58	44	15
Revisorer	65	86	97	78	75
Verdipapirforetak mv.	5	7	1	1	4
Virksomheter for betalingsformidling	1234	3734	3681	6680	4656
Totalt	4018	6660	6161	9026	7509

Mottatte MT siste 5 år fra ... 7

- Vanskelig å si noe om lovens *forebyggende* effekt. Vi vet ikke hvor mange som avstår.
- Lite konkret og klar kunnskap om hvor effektiv loven er å *avdekke* hvitvasking.
- Svært stor sprik mellom antatt faktisk kriminalitet og det som blir avdekket, anmeldt, og hvor det blir domfellelser.
- EFE/Økokrim har begrensede ressurser, 11 analytikere.

Rapporteringsplikt – effektiv?

10

- Hovedbegrunnelsen for kriminalisering av hvitvasking var å bekjempe organisert kriminalitet
- Hvitvaskingsloven
  - Forebygge og avdekke hvitvasking
  - Forebygge og avdekke terrorfinansiering
  - Bekjempe skatteunndragelser

Skatt og hvitvasking

- Store mørketall – Storflom av skjulte formuer
  - Europa: 100 000 skatteyttere i 20 land har betalt 14 milliarder Euro i skatter som følge av OECDs og nasjonale myndigheters pågang mot skatteparadiser (OECD)
  - Norge: Forholdet ilignet skatt og mulig ilignet skatt i Norge 2008: 115 milliarder kroner. (Skattedirektoratet)

Skatt og hvitvasking

12

- Skatteparadiser. Sannsynligvis det mest omfattende system for hvitvasking
- Skatteparadiser (OECDs fire kriterier)
  - ingen eller ubetydelig beskatning av relevant inntekt
  - mangel på effektive regler og praksis for utveksling av informasjon til myndigheter til skatteformål
  - ingen transparens
  - ingen krav om at virksomhetene må ha substans

Skatt og hvitvasking

- Skatteunndragelse:
  - Primærhandling: skjuling og tilsløring av utbytte fra skatteunndragelse vil være å anse som hvitvasking (strl. § 317 første ledd)
  - Sekundærhandling: etterfølgende befatning med utbytte fra skatteunndragelse, slik som å erverve, være i besittelse av eller bruke utbytte fra skatteunndragelse vil være å anse som selvvasking (strl. § 317 annet ledd) eller hvitvasking

Skatt og hvitvasking

- Innenfor tradisjonell strafferett
  - Å kriminalisere uforklarlig rikdom
  - Å kriminalisere mottak/overføring av midler fra/til skatteparadiser
  - Å kriminalisere medlemskap i bestemte kriminelle organisasjoner

Nye strategier mot hvitvasking

(Rui 2012, kap. 13)

15

- Bruk av skatteforvaltningssystemet
  - Å skjerpe reaksjonene overfor den som *unnlater å melde feil* ved ligningen
  - Mer *samordnede* bestemmelser og på enkelte områder *nye og mer vidtgående* kontrollhjemler
  - *Medvirkere* til skatteunndragelse skal kunne ilegges en administrativ sanksjon
  - Skatterådgivers *taushetsplikt*, i visse tilfeller, skal ikke hindre opplysninger
  - Innstramning i adgangen til å registrere utenlandske selskaper som ikke er stiftet innenfor EØS

Nye strategier mot hvitvasking

(Skatteunndragelsesutvalget 2009, Rui 2012, kap. 13)

16

- Bruk av sivilrettslige virkemidler
  - Å fremme erstatningskrav og arrest
- Administrativ/sivilrettslig inndragning
- Amnesti for «whistleblowers»
- Organisasjonsmessige forbedringer

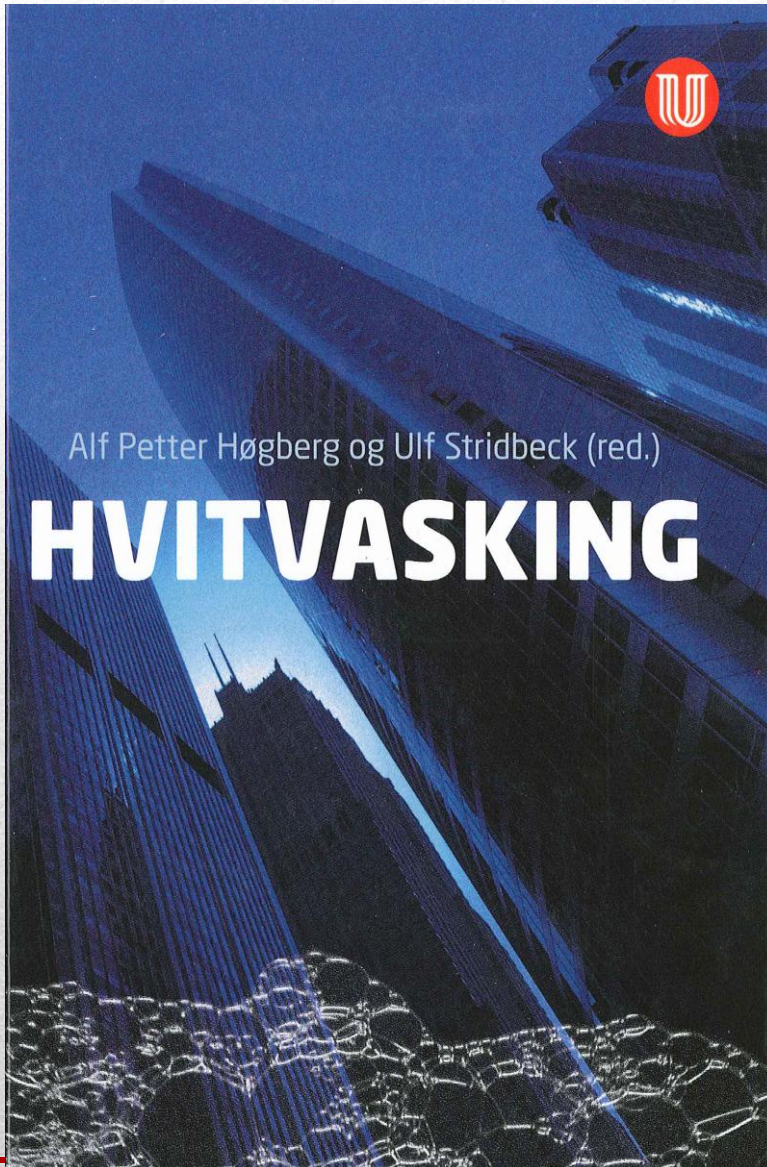
Nye strategier mot hvitvasking

(Rui 2012, kap. 13)

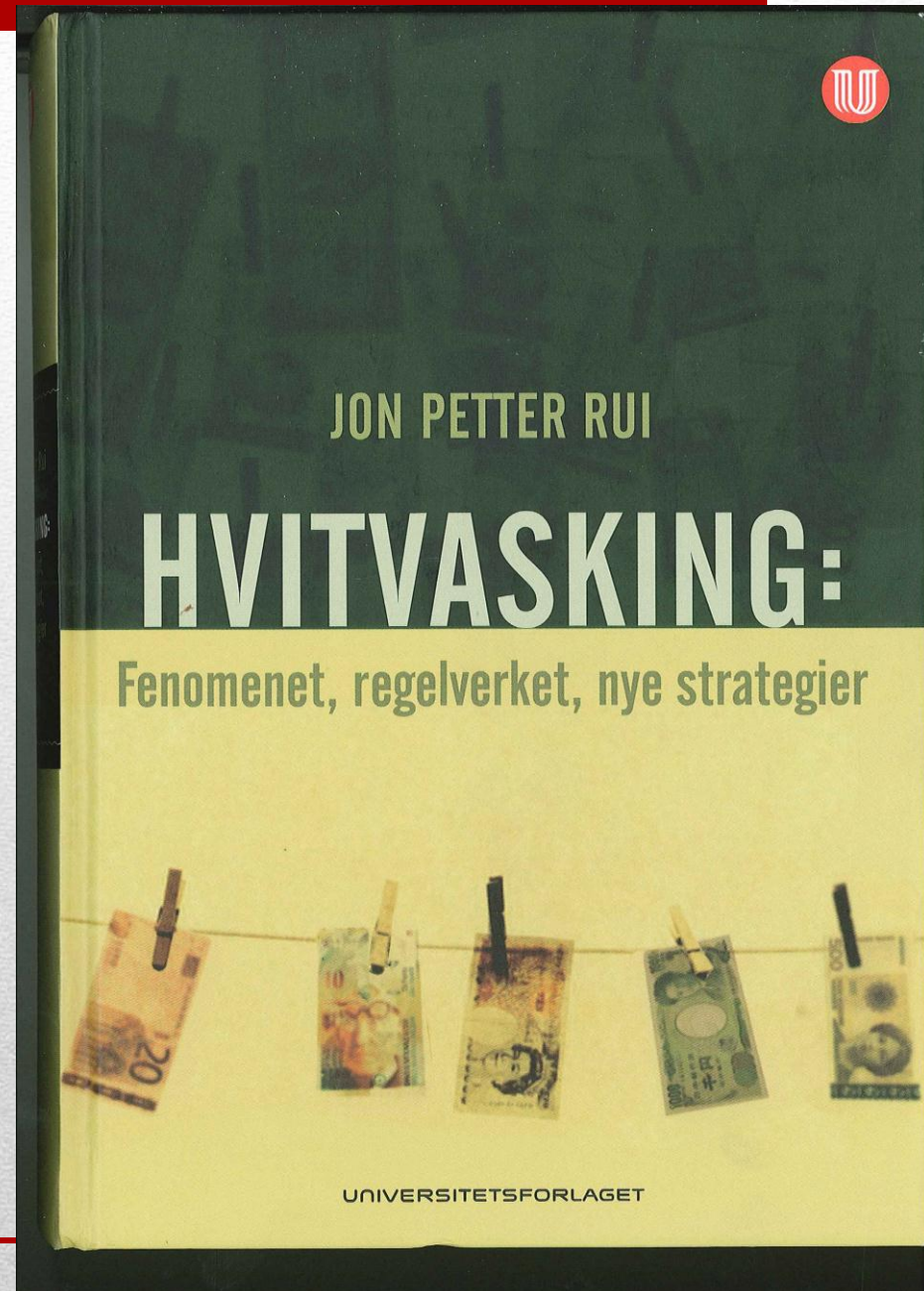
- Systematisk undervisning, etterutdanning
- Bedre oppfølging av rapportene
- Bedre ressurser
  - EFE/Økokrim
  - De rapporteringspliktige

Forbedringspotensial

Professor Ulf Stridbeck, Jur. fak. UiO

Takk for meg.

20